

En fråga om demokrati

INRIKTNINGEN FÖR SVERIGES KOMMUNER OCH LANDSTING
KONGRESSPERIODEN 2012 - 2016

I SKL:s stadgar står att ordinarie kongress ska behandla styrelsens förslag till inriktning av verksamheten.

Ordinarie kongress den 9-10 november 2011 uppdrog till styrelsen att göra en överarbetning av inriktningsdokumentet med anledning av de olika delbeslut som kongressen fattat, samt att därefter fastställa den slutliga utformningen av inriktningsdokumentet.

Styrelsen fastställde den 16 december 2011 inriktningsdokumentet för kongressperioden 2012 – 2016.

Utöver de uppdrag i form av inriktningsmål som framgår av de olika avsnitten i detta inriktningsdokument beslutade kongressen också att vissa andra uppdrag ska genomföras av styrelsen under kongressperioden. Dessa uppdrag redovisas som bilaga sist i detta dokument.

Inlämnade reservationer i samband med kongressbeslut framgår av kongressprotokollet, se www.skl.se

Innehåll

1. Förbundets verksamhet	7
2. Möjligheter och utmaningar	9
2.1 Nya förutsättningar för det kommunala självstyret.....	9
2.2 Valfördragsuppdragets omfattning	10
2.3 En ny roll för politiken	10
2.4 Globaliseringen och tillväxten	10
2.5 Många står utanför	11
2.6 Skolan ska lyftas	11
2.7 Integrationen måste påskyndas	12
2.8 En hälso- och sjukvård i världsklass	12
2.9 Ökad tillgänglighet i eSamhället.....	15
2.10 Klimatomställningen kräver nya lösningar	16
2.11 Brottsligheten måste förebyggas.....	16
2.12 Bostadsförsörjningen är en gemensam uppgift	17
3. Verksamhetens inriktning 2012-2016	18
3.1 Demokrati och självstyre	18
3.1.1 Utveckla självstyrelsen.....	18
3.1.2 Förnya demokratins institutioner	19
3.1.3 Slagkraftiga regioner för tillväxt och utveckling.....	19
3.1.4 En kommunallag i tiden.....	20
3.2 Valfördrags utveckling och finansiering.....	21
3.2.1 Hur lösa framtidens finansiering?.....	22
3.2.2 Olika utförare i valfördragsarbetet	23
3.2.3 Regional utveckling för tillväxt.....	24
3.2.4 Transportinfrastrukturen måste effektiviseras	26

3.2.5 Kommunernas rätt att planera ska stärkas	27
3.2.6 Fler och bättre e-tjänster	27
3.2.7 Mot ett klimatsmart samhälle	27
3.2.8 En god folkhälsa och sjukvård	29
3.2.9 En samordnad organisation för arbetslösa	30
3.2.10 Eleverna ska ha de bästa lärarna	31
3.3 Attraktiva arbetsgivare och attraktiva jobb	32
3.3.1 SKL ska verka för arbetsfred och kollektivavtal	32
3.3.2 Lokala lösningar ska främja verksamheternas behov.....	32
3.3.3 Attraktiva jobb.....	33
3.3.4 Satsa på chef- och ledarskap.....	34
3.3.5 Säkerställ en god kompetensförsörjning.....	34
3.3.6 Lika rättigheter och möjligheter	35
3.3.7 Arbetsgivarförbundet Pacta.....	36
Bilaga - Övriga uppdrag beslutade vid kongressen den 9-10 november 2011 .	38

1. Förbundets verksamhet

Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) är en arbetsgivar- och intresseorganisation för landets samtliga kommuner, landsting och regioner.

SKL verkar på medlemmarnas uppdrag och ska med utgångspunkt i den lokala och regionala demokratin stödja sina medlemmar i utvecklingen av välfärdstjänster. Förbundet har till huvuduppgift att utveckla den kommunala självstyrelsen med stort handlingsutrymme och stark medborgerlig förankring. Insatser för att stödja medlemmarna handlar framförallt om intressebevakning, rådgivning och service samt verksamhetsutveckling.

Med utgångspunkt i detta har förbundets *verksamhetsidé* formulerats.

En fråga om demokrati.

SKL är en medlemsorganisation för kommuner, landsting och regioner. Som arbetsgivar- och intresseorganisation driver vi deras frågor och erbjuder stöd och service.

Vi väcker frågor, agerar kraftfullt och bildar opinion.

Vårt uppdrag är att ge kommuner, landsting och regioner bättre förutsättningar för lokalt och regionalt självstyre. Målet är att utveckla välfärden.

Det är en fråga om demokrati.

Initiativ, trovärdighet, öppenhet och arbetsglädje ska känneteckna och vara ledord för förbundets verksamhet. Det handlar om framtidsorientering, att ligga steget före och belysa viktiga omvärldsförändringar. Det gäller också att visa handlingskraft och att vara saklig, pålitlig och långsiktig. Förbundet ska dessutom ha ett förhållningssätt som präglas av öppenhet och tillgänglighet. I detta ligger bland annat att ge förutsättningar för medlemmarnas delaktighet. Inom förbundet ska utrymme ges för engagemang och motivation.

Vid sidan av kännetecknen har förbundet tre perspektiv som ska genomsyra verksamheten – både externt och internt. Dessa är *EU, Jämställdhet och Mångfald*. EU-perspektivet handlar om att ta tillvara de möjligheter som det internationella samarbetet erbjuder men också att noga följa och påverka skeenden inom till exempel EU:s institutioner. Att arbeta med ett jämställdhetsperspektiv innebär att främja jämställdheten mellan kvinnor och män med målet att kvinnor och män ska ha samma makt och möjlighet att

forma samhället och sina egna liv. Mångfaldsperspektivet innebär att se, förstå, värdesätta och tillvarata individers olikheter när det gäller könsidentitet, ålder, etnisk tillhörighet, trosuppfattning, funktionshinder eller sexuell läggning. Perspektivet har ett särskilt intresse för SKL utifrån rollen som nationell arbetsgi-
varorganisation.

2. Möjligheter och utmaningar

Kommunernas, landstingens och regionernas övergripande uppdrag är att medverka till att utveckla medborgarnas välfärd. Utbildning, sjukvård, socialtjänst och äldreomsorg liksom brandskydd, miljötillsyn, säkerhet och trygghet samt underhåll av gator och vägar är alla exempel på kommunala uppgifter som bidrar till detta. Men välfärd skapas även i samspel med andra aktörer som näringslivet och det civila samhället.

För att fullgöra sin uppgift behöver kommuner, landsting och regioner ständigt förnya och anpassa verksamheten till nya förutsättningar. Samtidigt ställs krav på stabilitet, långsiktighet och trovärdighet. De närmaste åren står SKL:s medlemmar inför en rad utmaningar och möjligheter som ställer särskilda krav på förbundet.

2.1 Nya förutsättningar för det kommunala självstyret

Inom ramen för det kommunala självstyret möter kommuner, landsting och regioner merparten av medborgarnas behov av välfärdstjänster som vård, skola och omsorg samt attraktiva, trygga och hållbara livsmiljöer. En förutsättning för det kommunala självstyrets legitimitet är att kommuner, landsting och regioner lyckas väl i sina uppdrag. Detta är i sin tur beroende av att medlemmarnas roll i välfärden är tydlig, inte bara när det gäller uppgiften att finansiera välfärden utan också i rollen som utförare. Som stora finansärer är det nödvändigt att kommuner, landsting och regioner har ett stort inflytande över kvaliteten i verksamheterna.

Att hävda finansieringsprincipen och det kommunala självstyret har under lång tid varit centralt för förbundet och är naturligtvis fortfarande en av förbundets viktigaste uppgifter. Under det senaste decenniet har det emellertid hänt mycket i samhället som på olika sätt påverkar förutsättningarna för det kommunala självstyret. Det finns ett accentuerat fokus på kvalitet och resultat. De jämförelser som görs och redovisas både nationellt och lokalt är exempel på detta. Det finns också ett intresse, inte minst från statens sida, att göra särskilda nationella satsningar för att höja kvaliteten i vissa kommunala verksamheter. Dessutom har valfrihetsreformer införts där medborgarens direkta inflytande över välfärdstjänsterna stärkts. Samtidigt med den här utvecklingen signalerar många medlemmar behov av nationell eller regional samordning inom flera områden, till exempel vid utveckling av e-tjänster för medborgarna.

Det är mot den bakgrunden stödet och utvecklingen av den kommunala självstyrelsen under kommande kongressperiod ska ses.

2.2 Välfärdsuppdragets omfattning

En förutsättning för ett växande välstånd i samhället är att den yrkesaktiva befolkningen eller rättare sagt antalet arbetade timmar ökar. Om så inte sker innebär det stora prövningar för kommuner, landsting och regioner. Omfattningen av den offentligt finansierade välfärden är en av politikens kärnfrågor. Vilka områden som ska ha en gemensam finansiering förändras med tiden. Det kommunala välfärdsuppdraget kommer därför att diskuteras och omprövas allt eftersom förutsättningarna förändras.

2.3 En ny roll för politiken

Konkurrens- och valfrihetsperspektivet har fått allt större genomslag under de senaste åren. Kommuners, landstings och regioners uppdrag förändras från att vara både finansörer och utförare av välfärdstjänster till att i ökad utsträckning bli de som definierar vad som ska utträttas, ställer kvalitetskrav, kontrollerar och följer upp. I nuvarande valfrihetssystem inom skolan och LSS-lagstiftningen riktar staten sig direkt till medborgarna. Inom socialtjänst, äldreomsorg, barnomsorg och sjukvård kan kommuner, landsting och regioner själva utforma hur välfärdstjänsterna ska anpassas till invånarnas behov.

Ansvar för kommuner, landsting och regioner att vara yttersta garant för den service som är gemensamt finansierad och beslutad är detsamma oavsett om verksamheterna utförs i egen regi eller av andra utförare.

2.4 Globaliseringen och tillväxten

De senaste decennierna har världen sett en ökad rörlighet för människor, varor och tjänster av aldrig tidigare skådat slag. Det allt större ömsesidiga beroendet mellan olika delar av världen gör att gamla gränser suddas ut.

Handeln och den ekonomiska politiken blir alltmer integrerad och för att klara den nya konkurrensen krävs fokus på både innovationer och kompetens. För att leda och följa med i utvecklingen krävs att kommuner, landsting och regioner har och kontinuerligt utvecklar ett internationellt perspektiv. Lokala lösningar på globala problem gör det möjligt för kommunal tjänsteexport inom exempelvis miljöteknik. Även medicinsk teknik är ett område där Sverige är konkurrenskraftigt och som bör lyftas fram.

Sverige har ett mycket exportberoende näringsliv. Stora företag med en global marknad ger Sverige möjligheter att med framgång konkurrera om marknadsandelar och utvecklingsfördelar. Å andra sidan visade den senaste globala krisen att ett alltför ensidigt beroende av exportföretag kan drabba den svenska arbetsmarknaden hårt.

2.5 Många står utanför

Många barn i Sverige växer upp under goda ekonomiska förhållanden. Men det finns grupper av barn som halkat efter i välfärdsutvecklingen, bland annat barn med utländsk bakgrund, barn i storstädernas förorter, barn till ensamstående och barn som lever i familjer med långvarigt ekonomiskt bistånd.

Väl fungerande sociala trygghetssystem kan kompensera för familjers inkomstskillnader och därmed barns skilda uppväxtvillkor. Här behöver stat och kommun utveckla och förstärka samverkan för att skapa förutsättningar för egen försörjning och minska långvarigt beroende av ekonomiskt bistånd. Det är av största vikt att nyanlända invandrare får en introduktion som leder till arbete. Långvarigt bidragsberoende riskerar att leda till en ”fattigdomsfälla”. Att värna om långsiktigt hållbara försäkringar vid sjukdom och arbetslöshet blir därför en viktig uppgift för förbundet.

Kommunerna har under de senaste åren fått ta ett större ansvar för arbetslösheten. Det är viktigt att understryka att arbetsmarknadspolitiken är ett statligt ansvar. En stor andel av dem som har ett långvarigt beroende av ekonomiskt bistånd saknar helt förankring i arbetslivet. En stor utmaning är att bryta bidragsberoendet och finna lösningar som möjliggör att den här gruppen får ett arbete eller kompletterar sina studier.

Under de kommande åren väntar stora pensionsavgångar och mycket talar för att Sverige går mot en brist på arbetskraft. Paradoxalt nog är arbetslösheten för vissa grupper samtidigt hög. En stor grupp människor riskerar att hamna utanför arbetsmarknaden eftersom deras kompetens inte motsvarar arbetsmarknadens behov. Medlemmarnas ansvar i rollen som arbetsgivare för funktionshindrade personer är samtidigt viktig.

2.6 Skolan ska lyftas

Sverige ska ha en modern skola i världsklass där alla elever utvecklas till sin fulla potential och där de rustas med kompetenser som både de själva och det svenska välfärdssamhället behöver för framtiden. Bra utbildning är en förutsättning både för ett gott liv för individen och för att säkra landets kompetensförsörjning. Att lyckas i skolan har stor betydelse för möjligheten att etablera sig på arbetsmarknaden. Det minskar risken för psykisk och fysisk ohälsa. Att verka för att minska avhoppet från gymnasieskolan, med höga kostnader för såväl individen som samhället, är därför en viktig uppgift.

Den kompetens eleverna bär med sig blir också den grund som ska bygga Sveriges framtida välfärd och konkurrenskraft. Skolans utveckling blir därmed en angelägenhet för alla samhällssektorer. Internationella jämförelser visar att svenska elevers kunskaper i läsförståelse, matematik och naturvetenskap har försämrats. Samtidigt har skillnaden mellan hög- och lågpresterande elever ökat. Denna utveckling måste vändas. Alla elever, oavsett bakgrund och kön, ska få hjälp och

stöd för att klara skolan. Folkhögskolor och studieförbund spelar en viktig roll för att ge alla oavsett ålder, kön och förutsättningar, en chans till utveckling och bidra till ett livslångt lärande

2.7 Integrationen måste påskyndas

Det tar för lång tid för många nyanlända invandrare att komma in i samhälls- och arbetsliv. Inflyttningen av asylsökande och flyktingar sker främst i storstadsområdena och ett fåtal av landets kommuner. För att påskynda integrationen måste fler kommuner engagera sig i flyktingmottagandet och de nyanlända erbjudas ordnat boende och ges möjlighet till utbildning och arbete. För att klara välfärdens finansiering krävs att invandrare i större utsträckning blir en del av arbetsmarknaden. Med anledning av den stora generationsväxling som väntar behöver Sverige dessutom ett tillskott av arbetskraft. Etableringsreformen är ett viktigt inslag för att ge möjlighet till ett snabbt inträde på arbetsmarknaden.

Integration berör alla i ett samhälle. Diskriminering på arbetsmarknaden och sociala problem är angelägna frågor som måste få sin lösning. Integrationspolitiken är sektorsövergripande och utgör del av bland annat utbildnings-, arbetsmarknads- och bostadspolitiken. Det ställer krav på att insatser i den generella politiken anpassas efter befolkningens behov. Det är extra tydligt inom utbildningsväsendet. Skolan har en stor utmaning i att möta de behov som elever har som kommer till Sverige i skolåldern.

Lyckad integration förutsätter insatser på såväl statlig och regional som kommunal nivå. Näringslivet och föreningslivet är också viktiga aktörer. Det behövs väl fungerande samarbete mellan alla dessa nivåer, i synnerhet när det gäller etableringsinsatser för nyanlända. Staten har ett ansvar för att dels sätta ramarna genom regelverk och finansiering, dels genom sina myndigheter erbjuda nyanlända rätt insatser. Kommunerna agerar på uppdrag av staten och står för vissa insatser, såsom undervisning i svenska språket.

För barn och ungdomar som söker asyl i Sverige måste kommunerna ta ett särskilt ansvar.

I tider av ökad rasism och främlingsfientlighet är kommuners, landstings och regioners samspel med samhället, folkrörelser och föreningsliv, folkbildningsorganisationer och samfund av yttersta vikt. Sverige har en lång tradition av socialt ansvarstagande folkrörelser. Vårt unika idéburna folkbildningssystem har en given roll att driva på och främja samtal för ökad ömsesidig respekt och mångfald.

2.8 En hälso- och sjukvård i världsklass

Svensk hälso- och sjukvård presterar synnerligen väl vid alla internationella jämförelser, både när det gäller goda medicinska resultat och hög kvalitet i övrigt. Att så många som möjligt kan gå från att vara sjuka till att bli friska, från

att vara funktionshindrade till att leva ett utifrån sina förutsättningar aktivt liv och från att vara sjukskrivna eller förtidspensionerade till ett givande arbetsliv är viktigt för enskilda människor men är också centralt för hela samhällsekonomin. För långsiktiga samhällsekonomiska vinster framöver behöver insatser för att främja hälsa och förebyggande folkhälsoarbete stå i tydligare fokus. Ett systematiskt, målinriktat och långsiktigt folkhälsoarbete är en angelägen investering för tillväxt.

Bakom Sveriges framgångar ligger hälso- och sjukvårdssystemets decentraliserade ansvarsfördelning och organisation. Hit hör också den solidariska finansieringen som ger alla lika tillgång till vården samt vårdssystemets förmåga att i takt med den medicintekniska utvecklingen förändra både vårdens struktur och sätt att arbeta. Förmågan att utveckla och ta till sig innovationer avseende struktur och arbetsätt är svensk sjukvårds grundläggande sätt att hantera nutida och framtida utmaningar och så måste även ske fortsättningsvis. Att ta tillvara och stimulera den vårdrelaterade forskningen är av yttersta vikt. Det kräver bättre förutsättningar och ett underlättande av forskningsresultat att omsättas till nya metoder, läkemedel, hjälpmedel och produkter. Därtill måste förmågan att omsätta medicinska rön i teknisk innovation förbättras och samverkan mellan forskning och produktutveckling stärkas.

Bättre samverkan mellan huvudmännen

Allt fler lever allt längre och det är med hjälp av medicinska landvinningar möjligt att leva ett gott liv med stora funktionsnedsättningar även högt upp i ålder. Men för att ytterligare förbättra resultaten inom hälso- och sjukvården behöver samverkan utvecklas och systematiseras på alla olika nivåer - mellan olika sjukvårdsenheter, mellan kommuner, landsting, regioner och andra huvudmän. Omvården och vården i form av hemsjukvård, äldreomsorg, vårdcentral och sjukhusvård behöver samverka bättre kring de äldre. Hälso- och sjukvården samt äldreomsorgen och andra delar av socialtjänsten behöver samverka för att den enskildes sammantagna behov av olika insatser ska bli till en helhet. Mycket återstår att göra för att effektivisera och höja kvaliteten på vården och omvården om de mest sjuka äldre. Vid sidan av bättre samverkan mellan huvudmännen är åtgärdande av en del juridiska hinder samt stöd till praktiskt utvecklingsarbete nödvändigt för att åstadkomma detta. Behovet av bättre samverkan mellan huvudmännen finns även för andra utsatta grupper. Men också fortsatta insatser för att förverkliga strategin Nationell eHälsa¹ för ökad effektivitet, tillgänglighet och transparens för invånare, personal och beslutsfattare är av stor betydelse.

---

¹ Nationell eHälsa är strategin om tillgänglig och säker information inom vård och omsorg. Nationell eHälsa handlar om hur i med gemensamma ansträngningar arbetar för att reformera och förbättra informationshanteringen inom hälso- och sjukvården och socialtjänsten till gagn för individen, personalen och beslutsfattarna. Förenklat kan man säga att begreppet eHälsa omfattar all användning av informations- och kommunikationsteknologi inom vård och omsorg. Exempel är elektroniska patientjournaler, elektroniska recept och webbportaler med hälsoinformation riktad till invånarna. Strategin leds av Socialdepartementet i samarbete med Socialstyrelsen, Sveriges Kommuner och Landsting, Vårdföretagarna och Famna.

Fler blir äldre

Den demografiska utvecklingen de kommande åren innebär att allt fler män och kvinnor blir äldre och kommer att behöva insatser från såväl hälso- och sjukvård som den kommunala socialtjänsten. Redan idag tvingar resursbristen fram en prioritering av det offentliga åtagandet. Frågor om vilka insatser och vilken service befolkningen kan förvänta sig att få från samhällets olika organ och vilken service medborgarna själva måste ta ansvar för är ytterst en politisk fråga.

Förbättrad kvalitet och patientsäkerhet

Sjukvården behöver tydligare prioritera arbetet med att säkerställa kvalitet och patientsäkerhet. Granskningar och öppenhet är nödvändiga för att vårdkvaliteten ska utvecklas och förbättras. Utvecklingen av sjukvården förutsätter möjligheten för patienterna att kunna jämföra vårdkvalitet, upplevd kvalitet och service-nivå. För att påverka utvecklingen av sjukvården i syfte att förbättra kvaliteten och effektivisera verksamheten är därför offentlighet och jämförelser av resultat viktiga verktyg som behöver användas flitigt. Att säkerställa den enskilda patientens delaktighet i och information om beslut om sin vård och behandling är en stor utmaning.

Patientsäkerheten måste förbättras. Andelen patienter som skadas på grund av felbehandlingar i vården måste sänkas. I arbetet med patientsäkerhet är nollvisionen vägledande. Ingen patient ska behöva bli sjuk eller skadad på grund av besök i vården.

Patienten i fokus

Patienters och närståendes synpunkter kan avsevärt bidra till att förbättra hälso- och sjukvården. Därför måste hälso- och sjukvården bli bättre på att involvera patienterna och verka för att patienternas vilja att påverka tas tillvara och att deras valmöjligheter stärks. Det är bland annat självklart att patienten ska äga sin egen journal.

Med inspiration från de mest framgångsrika serviceföretagen, där kunden sätts i främsta rummet och där det förekommer kontinuerligt arbete för att eliminera brister i erbjudanden, bör sjukvården bättre organiseras och designas efter patientens behov och vårdkedjor.

Förbättrad tillgänglighet

Det finns stora utmaningar framöver när det gäller att öka tillgängligheten till hälso- och sjukvården. Alla som behöver ska snabbt kunna få en första sjukvårdskontakt och planerad vård inom rimlig tid. För ökad effektivitet och kortare väntetider måste dagens vårdgaranti gälla alla processer i vårdkedjan. För att mer långsiktigt kunna nå en vård som är anpassad efter behov krävs ett prioriterat och hållbart arbete där sjukvårdens system och sätt att arbeta anpassas efter patienternas behov. Sjukvården behöver organiseras på ett sådant sätt att möj-

ligheten att klara det akuta uppdraget såväl som att i tid genomföra det planerade uppdraget säkerställs och att patienternas behov av information och framförhållning bejakas. Att korta väntetiderna, med ambitionen att långsiktigt nå en köfri vård, är också fortsatt av högsta prioritet.

En mer jämlik sjukvård

Hälsotillstånd och livslängd beror i hög grad på faktorer som sysselsättning, inkomst, utbildningsnivå och etnisk tillhörighet. Hälsoproblem av både fysiska och psykiska slag, såsom spädbarnsdödlighet, fetma och depressioner, är betydligt mer förekommande hos socioekonomiskt utsatta grupper. Barn i familjer med dålig ekonomi har oftare långvariga sjukdomar än andra barn. Det ställer krav på en mer jämlik sjukvård. Sjukvården fördelas idag inte alltid på bästa sätt - de som har störst behov är inte alltid de som får mest hjälp av sjukvården. Människor med svag ekonomi får mindre tillgång till vård än andra grupper. Arbetet för att åstadkomma jämlikhet inom sjukvården är en av framtidens största utmaningar och kräver högsta prioritet. SKL:s arbete inom programmet "Hållbar jämställdhet" har visat att kvinnor inte får en lika bra vård som män. Hälsö- och sjukvårdens kompetens måste öka för att kunna erbjuda medborgarna en jämlik vård oavsett kön, etnisk tillhörighet, funktionsnedsättning eller sexuell läggning

Ökade krav på styrning

Det finns också mer internt betingade utmaningar för hälso- och sjukvården som har att göra med den helt nödvändiga förmågan att ständigt anpassa sjukvårdens struktur och arbetssätt till både den medicinska utvecklingen och förändrade vårdbehov. Det ställer höga krav på styrningen av vården hela vägen från politiken, nationellt och lokalt, till tjänstemannaorganisationen och professionen. Från den nationella nivån villkoras prestationsbaserade statsbidrag som kömiljarden och patientsäkerhetsåtgärden med krav på förbättringar. Med ett stort antal skattefinansierade vårdgivare accentueras kraven på styrningen, allt från förfrågningsunderlag, ersättningssystem och uppföljning.

Evidensbaserad praktik inom socialtjänsten

Socialtjänstens utmaningar består framförallt av att dess kunskapsbas i alltför stor utsträckning utgörs av professionens erfarenheter i kombination med lagstiftning och riktlinjer för ärendehandläggning. Kunskapen om sociala insatsers och arbetsmetoders resultat och vad som ger effekt och god kvalitet är otillräcklig. Det finns ett stort behov av stöd till kunskapsutveckling för socialtjänsten såväl lokalt som nationellt. Det långsiktiga målet är att utveckla en evidensbaserad praktik inom socialtjänsten.

2.9 Ökad tillgänglighet i eSamhället

Vi lever i en tid då eSamhället utvecklas och etableras. Vissa anser att vi nu ser den största samhällsförändringen sedan industrialismen.

Utvecklingen av e-samhället är så mycket mer än en fråga om IT. Tekniken är en resurs som stödjer effektivitet och samverkan, bidrar till att förändra och utveckla organisationer och arbetssätt samt förenklar för privatpersoner och företag.

Medborgare och företag ställer allt högre krav på effektiv och snabb kommunikation med såväl statliga myndigheter som kommuner, landsting och regioner. Det handlar om att snabbt, enkelt och med hög säkerhet sköta sina ärenden, få tillgång till information och ha möjlighet till inflytande. Fler och bättre e-tjänster kommer att efterfrågas för att förenkla i vardagen och för att förbättra verksamheternas kvalitet, effektivitet och transparens. Medborgarna är själva alltmer en del av processen och produktionen av sina ärenden i offentlig förvaltning.

2.10 Klimatomställningen kräver nya lösningar

Samtidigt som klimatfrågan blir allt mer angelägen har kraftfulla internationella överenskommelser visat sig svåra att genomföra. För att hejda den negativa utvecklingen av klimatet fordras nya lösningar med koppling till både livsstil och ny teknik. Stora insatser kommer att krävas av kommuner, landsting och regioner för att medverka till att radikalt minska klimatpåverkan och anpassa samhället till de klimatförändringar som väntas.

Att planera hållbara stadsstrukturer, där trafik- och bebyggelseutvecklingen samverkar och samordnas är också en stor utmaning. Det kan handla om att bygga tätare städer, effektivisera och hållbart förändra energiförsörjningen samt gynna kollektiva transportsystem. Det ska vara enkelt att åka kollektivt, ta sig fram till fots eller på cykel.

Under perioden ska EU:s direktiv om nära-nollenergibyggnader omsättas i styrmedel och praktisk handling. Kommuners, landstings och regioners medverkan är nödvändig.

2.11 Brottsligheten måste förebyggas

Få saker begränsar människors frihet så mycket som rädslan för att utsättas för brott. Brottsligheten måste förebyggas och fler brott klaras upp. Kommuner, landsting och regioner har en viktig roll att tillsammans med staten skapa ett tryggt och säkert samhälle, ett samhälle där också välfärden omfattar alla. En god välfärd och en känsla av delaktighet skapar trygghet för alla samhällsmedborgare. Det offentliga stöd till föreningslivet inom kultur- och fritidssektorn är av stor betydelse för att barn och unga ska kunna finna en meningsfull fritid.

Kärnan i samhällets trygghetsskapande resurser är polis, ambulans och räddningstjänst. Men en tillgänglig samhällsservice inom trygghet och säkerhet går inte längre att lösa med enbart specialiserade aktörer. Det krävs samverkan på lokal nivå, framförallt vad gäller brottsförebyggande arbete.

Det behövs en gemensam lägesbild och samordnade insatser mellan polis, räddningstjänst, akutsjukvård och socialtjänst, frivilligorganisationer, skola och föräldrar för att motverka en utveckling mot fler brott. Styrningen och prioriteringen av hur polisens resurser ska användas måste i framtiden tydligare utgå från ett lokalt perspektiv.

Utvecklingen går mot att medborgarna konsumerar allt mer trygghets- och säkerhetstjänster. Det är därför också viktigt att samhällets trygghetsskapande resurser finns att tillgå oavsett var man vistas i landet och att insatserna sker koordinerat och effektivt.

2.12 Bostadsförsörjningen är en gemensam uppgift

En väl fungerande bostadsmarknad är central för kommuners och regioners långsiktigt hållbara utveckling.

Både tillväxtregioner och regioner med vikande befolkningsunderlag behöver en bostadspolitik som möjliggör lokala lösningar att möta sin efterfrågan på bostäder. Alla ska ha möjlighet att leva i bra bostäder till rimliga kostnader. Den akuta bristen på bostäder för ungdomar kräver snabba kraftfulla åtgärder.

Ansvar för bostadspolitiken är delat mellan stat och kommun. För att kunna möta upp ambitioner och förväntningar på den lokala bostadspolitiken är en samverkan mellan kommunsektorn och staten av största vikt. Allmännyttan kan vara ett viktigt verktyg för att kommunerna ska kunna ta sitt bostadspolitiska ansvar.

Nya bostäder ska fånga upp nya miljötekniska lösningar. Detta gynnar både marknadens aktörer och de som ska bo och verka i byggnaderna. För att kunna ställa högre energi- och miljökrav och möta marknadens villkor att kunna efterleva dessa, krävs en nära och tät dialog mellan branschens olika aktörer.

De olika aktörerna på bostadsmarknaden kräver långsiktiga och goda marknadsvillkor som en förutsättning för att göra sina investeringar. En fungerande bostadsmarknad förutsätter jämförbara villkor för olika upplåtelseformer i förvaltandet. Vi bejakar även nya upplåtelseformer.

3. Verksamhetens inriktning 2012-2016

Under kongressperioden 2012-2016 ska förbundets arbete ha sin utgångspunkt i tre inriktningar.

- Demokrati och självstyre
- Välfärdens utveckling och finansiering
- Attraktiva arbetsgivare och attraktiva jobb

3.1 Demokrati och självstyre

All offentlig makt utgår från folket. Det slås fast i Sveriges grundlag. Ett demokratiskt system med allmän och lika rösträtt är en förutsättning för att medborgarna ska kunna göra sina röster hörda. Grundlagen slår också fast att den svenska folkstyrelsen förverkligas genom ett representativt och parlamentariskt statskick och kommunal självstyrelse, att beslutanderätten i kommuner och landsting utövas av valda församlingar och att kommuner och landsting får ta ut skatt för att utföra sina uppgifter. Med den kommunala självstyrelsen läggs en stark grund för utvecklingen av den gemensamt finansierade välfärden.

Kommuner, landsting och regioner tillgodoser merparten av det svenska folkets behov av välfärdstjänster som vård, skola och omsorg samt ansvarar för att skapa attraktiva, trygga och hållbara livsmiljöer. Verksamheterna ska utföras inom ramen för de nationella mål som riksdagen har satt upp, samtidigt som det är av stor vikt att det finns utrymme för medlemmarna att själva välja formerna för att nå dessa mål och genom egna initiativ förbättra medborgarnas förutsättningar för ett gott liv. Hur medlemmarna lyckas i detta arbete kommer att spela en avgörande roll för deras ställning och legitimitet hos medborgarna.

3.1.1 Utveckla självstyrelsen

Ett stort kommunalt handlingsutrymme möjliggör innovativa och effektiva lösningar och motverkar maktkoncentration och likriktning. Självstyrelsen innebär att beslut ska fattas på den mest ändamålsenliga nivån, vilket stärker demokratin och ökar effektiviteten. Ändå finns många exempel på hur statens styrning undergräver den kommunala självstyrelsen. Inte minst den detaljstyrande regleringen inom det sociala området där effekterna av annan nationell lagstiftning riskerar att urholka kommunernas självbestämmande. Statlig detaljreglering begränsar dessutom inte sällan lokalpolitikens utrymme att fatta lokalt

anpassade beslut och försvarar därmed dess möjligheter att ta ansvar inför sina väljare.

2011 trädde en ny grundlag i kraft. Den innehåller en proportionalitetsprincip som begränsar möjligheterna för regering och riksdag att inskränka självstyrelsen. SKL ska aktivt medverka till att dessa nya bestämmelser tillämpas.

Inriktningsmål för kongressperioden 2012 — 2016

- SKL ska verka för att den kommunala självstyrelsen stärks och att subsidiaritetsprincipen respekteras också i EU:s lagstiftningsprocess.
- SKL ska verka för att förbättra dialogen mellan stat och kommun genom regelbundna formella samråd.
- SKL ska genom ett aktivt deltagande i sina internationella samarbetsorganisationer och i internationella utvecklingsprojekt verka för att stärka lokal och regional demokrati samt mänskliga rättigheter också utanför Sverige.

3.1.2 Förnya demokratins institutioner

De förtroendevalda i kommuner, landsting och regioner har ansvar för att invånarna får de tjänster de har rätt till och för att utveckla och värna demokratin.

Förändrade uppdrag, organisationer, styrmodeller och driftsformer ställer nya krav på politikens sätt att fungera. Både ledande förtroendevalda och fritidspolitiker måste anpassa sina uppdrag när förutsättningarna förändras. Samtidigt behöver ansvarsfördelningen mellan olika politiska organ klargöras och nya sätt att utforma förtroendeuppdrag prövas. Dialogen med medborgarna behöver utvecklas och bli en självklar del av beslutsprocessen för att ge förtroendevalda kunskap om människors värderingar och behov.

Inriktningsmål för kongressperioden 2012 — 2016

- SKL ska stödja medlemmarna i arbetet med att pröva nya sätt att utforma sina uppdrag.
- SKL ska stödja medlemmarna i arbetet med att utveckla dialogen med medborgarna och att integrera resultat i styrprocesser och verksamhetsutveckling.
- SKL ska medverka till att stärka och utveckla ett hållbart politiskt ledarskap.

3.1.3 Slagkraftiga regioner för tillväxt och utveckling

Under kongressperioden 2012-2016 läggs grunden för en genomgripande förändring av den regionala samhällsorganisationen. Den förväntas leda till att dagens landsting bildar större regioner med fortsatt ansvar för hälso- och sjukvård och ett utökat ansvar för den regionala utvecklingen. Samtidigt skapas en ny indelning för statliga myndigheter när statens regionala förvaltning ses över, något som påverkar bland annat länsindelning, rollfördelning stat – region samt

länsstyrelsernas framtida roll och uppdrag. Det är angeläget att det regionala utvecklingsansvaret hos medlemmarna utvidgas genom att decentralisera verksamhet från länsstyrelse och myndigheter till regionerna. Viktigt är också att regionbildningsprocessen sker på ett sådant sätt att alla regioner får goda förutsättningar för tillväxt- och utvecklingsuppdraget.

Att genomföra en regionreform är nödvändigt också ur ett nationellt tillväxtperspektiv. De erfarenheter som vunnits ur den försöksverksamhet som under drygt 10 år genomförts i Skåne och Västra Götaland visar, liksom erfarenheter från andra länder, att en stark regional aktör med legitimitet och med ett tydligt utvecklingsuppdrag kan stärka utvecklingen och tillväxten till nytta inte bara för den egna regionen utan för hela landet.

SKL har en viktig roll att skapa goda förutsättningar för medlemmarnas process och att verka för att en regionreform genomförs från nästa mandatperiod (2015).

Inriktningsmål för kongressperioden 2012 — 2016

- SKL ska verka för att slagkraftiga regioner med ett vidgat utvecklingsuppdrag bildas efter 2014 års val samt att indelning och beslutsnivåer inom berörda statliga myndigheter underlättar ett fungerande samspel.

3.1.4 En kommunallag i tiden

Den grundläggande regleringen för all kommunal verksamhet finns i kommunallagen. Kommunallagen tillkom i en tid då verksamheten på lokal nivå bedrevs inom ramen för offentliga monopol och detaljstyrning.

När marknader utvecklas i gränslandet mellan det offentliga och det privata träder EU-rättens regler till skydd för den fria rörligheten in med en ibland överraskande kraft. Bestämmelserna om förbud mot offentliga stöd begränsar det politiska handlingsutrymmet att utveckla en bygd. Andra regelverk – kring bland annat upphandling och konkurrens – begränsar den lokala nivåns organisationsfrihet och styr på ett sätt som rimmar illa med skyddet för den kommunala självstyrelsen. Då antalet klagomålsärenden i EU mot svenska kommuner dessutom ökar står det alltmer klart att dagens kommunallag inte är tillräckligt anpassad till EU-rättens regler för den inre marknaden.

Kommunalrätten ger inte heller tillräckligt stöd för att på nationell nivå möta trenden mot öppna marknader inom den offentliga sektorn. Konkurrensverket utövar tillsyn över hur kommuner, landsting och regioner hanterar sin roll i offentlig säljverksamhet i förhållande till kompetensregler som styrs av mager och i stora stycken ålderdomlig rättspraxis. Det skapar osäkerhet kring vad som är möjligt och ökar de politiska riskerna i viktigt utvecklingsarbete.

Andra kontrollmekanismer behövs när nya aktörer kommer in på verksamhetsområden där kommuner och landsting tidigare agerat ensamma samtidigt som formerna för det demokratiska inflytandet över verksamheten också påverkas.

Hur kan en modern lagstiftning utvecklas i syfte att värna om det allmänna intressets handlingsutrymme och samtidigt ge utrymme för samhällsutvecklingen?

Vid tiden för kommunallagens tillkomst var utvecklingen mot en långt driven målstyrning ännu i sin linda. Synen på beslutsfattande och delegation präglades av detaljstyrning. Förhållandet mellan den politiska ledningen och tjänstemannanivån styrdes av samma synsätt.

Ett modernt politiskt ledarskap handlar om att styra och leda stora organisationer med höga krav på effektivitet, förnyelse och demokratiska processer. Verksamheten kräver ett väl fungerande samspel mellan den politiska ledningen och tjänstemannaledningen. Ett ständigt pågående utvecklingsarbete ställer krav på motsvarande följsamhet i det rättsliga ramverket. Den formella grunden för ansvarsfördelning och beslutsfattande behöver anpassas till dagens politiska vardag.

Inriktningsmål för kongressperioden 2012 — 2016

- SKL ska verka för att ett stabilt kommunalrättsligt handlingsutrymme utvecklas som beaktar EU-rättens möjligheter och begränsningar med utgångspunkt från vad kommun- och landstingssektorn behöver.
- SKL ska verka för att regleringar på nationell och EU-nivå inte motverkar medlemmarnas möjlighet att välja lämpliga driftsformer och ändamålsenliga finansieringsmodeller samt att de inte försvårar tillhandahållandet av tjänster av allmänt intresse.
- SKL ska verka för ett modernare kommunalrättsligt ramverk för ansvarsfördelning och beslutsfattande på ledningsnivå.

3.2 Välfärdens utveckling och finansiering

Den senaste ekonomiska krisen har tydliggjort hur viktigt det är att skapa stabila förutsättningar för kommuner, landsting och regioner över konjunktursvängningar. Krisen har även visat hur viktigt det är att bygga upp ekonomiska reserver i goda tider, på både nationell och lokal nivå. Kommunsektorns ekonomi kan inte ses oberoende av den samhällsekonomiska utvecklingen, men välfärdens grundläggande verksamheter bör så långt som möjligt skyddas mot konjunktursvängningarnas konsekvenser. De senaste årens erfarenheter har visat att det finns ett behov av mer förutsägbara ekonomiska villkor för kommunsektorn, främst via statsbidragen. Dessutom bör det bli lättare för kommun- och landstingssektorn att använda sig av egna uppbyggda reserver.

Den offentligt finansierade välfärden är under alla omständigheter beroende av en tillväxt i skatteintäkterna. Det gäller oavsett om gränsen mellan vad som ska vara samhällsfinansierat och det som medborgarna själva ska stå för ändras. För Sverige är därför ett livskraftigt näringsliv som kan erbjuda människor arbetstillfällen och lägga grunden för skatteintäkter av avgörande betydelse. Forskning, utveckling och en kraftfull innovationspolitik blir viktiga medel för att nå

dit. En långsiktigt hållbar samhällsutveckling ska genomsyra SKL:s arbete med välfärdens utveckling och finansiering.

3.2.1 Hur lösa framtidens finansiering?

Välfärdens långsiktiga finansiering är en utmaning både reellt för kommunernas, landstingens och regionernas kommande verksamhet men också politiskt redan idag. På sikt finns ett betydande finansieringsproblem. Ofinansierade reformer som LSS bidrar ytterligare till detta.

Att resonera kring vilka lösningar som krävs om 25 år är svårt. Därför bör lösningarna ha nuet som utgångspunkt. Vilka åtgärder vinner vi på att genomföra redan idag? Eller annorlunda uttryckt: vad förlorar vi idag - och i framtiden - om vi väntar med att genomföra en viss reform eller åtgärd som redan idag är önskvärd ur ett verksamhets- eller finansieringsperspektiv? Ett exempel är ökad effektivitet. Om en effektivitetshöjning ska få en positiv effekt jämfört med tidigare måste den ske i högre takt än tidigare. Om effektiviteten ökar med i genomsnitt en procentenhet mer per år än hittills har vi tillgodogjort oss den av oss antagna ambitionshöjningen och finansieringsgapet är så gott som borta. Det är dock ett mycket högt ställt krav när det gäller den slags välfärdstjänster som vår sektor levererar. Andra räkneexempel som tidigare respektive senare utträde på arbetsmarknaden, kraftiga höjningar av några kommunala avgifter och ökad sysselsättning bland utrikes födda visar sig heller inte ge något stort bidrag till finansieringen.

Inriktningsmål för kongressperioden 2012 — 2016

- SKL ska fortsätta samtalet om välfärdens långsiktiga finansiering och verka för att kommunsektorn får stabila och förutsägbara villkor och bidrag från staten som ger förutsättningar att sköta ekonomin på ett ansvarsfullt sätt.
- SKL ska verka för att finansieringsprincipen tillämpas fullt ut på alla statliga beslut och EU-beslut.
- SKL ska verka för införandet av ett system för statlig ekonomisk ersättning till medlemmarna vid katastrofer och kriser samt stödja utvecklingen av samverkansformer med polis och andra aktörer inom trygghets- och säkerhetsområdet.
- SKL ska verka för att staten tar det fulla kostnadsansvaret för introduktionen av nyanlända flyktingar och invandrare liksom deras anhöriga.
- SKL ska verka för att huvudmannaskapet för personlig assistans överförs till Försäkringskassan.
- SKL ska verka för att den lokala och regionala nivåns förutsättningar och intressen tillvaratas i EU:s tillväxtstrategi Europa 2020 och i kommande långtidsbudget för EU efter 2013.

3.2.2 Olika utförare i välfärdsarbetet

Under de senaste åren har arbetet med kvalitet och jämförelser ökat inom kommuner, landsting och regioner. System har införts där brukarfokus är centralt. Arbetet med de Öppna jämförelserna har sporrat till förbättringar och minskad variation genom att de med sämst resultat förbättrat sig mest. För att uppnå ytterligare effekter krävs utveckling av styrsystem och strukturer. Arbetet med kvalitet i tjänsterna ur ett brukarperspektiv behöver kompletteras med ett medborgarperspektiv där fokus riktas mot effektiv användning av de gemensamma resurserna.

Den verksamhet som kommuner, landsting och regioner finansierar bedrivs, förutom i egen regi, också i samverkansformer och av privata utförare. Valfrihetssystem utvecklas inom allt fler offentligt finansierade välfärdsområden och kommuner, landsting och regioner väljer att i ökad utsträckning uppnå sina mål inom äldreomsorgen, sjukvården och skolan genom privata utförare. Det har inneburit ökad valfrihet och kan, rätt utformat, bidra till ökad effektivitet samtidigt som en ökad samverkan mellan olika utförare kan ge ett bättre samlat resursutnyttjande. SKL ska utreda vad likvärdiga förutsättningar innebär för de offentliga respektive privata aktörerna.

I hela Europa finns en trend av ökande andel upphandling i den offentliga sektorn. Det är därför av yttersta vikt att Lagen om offentlig upphandling (LOU) och Lagen om Valfrihetssystem inom vård och omsorg (LOV) är uppdaterade och anpassade till de situationer i vilka de används.

Också det civila samhället är en resurs som förnyar och utvecklar välfärden och utgör en kraft och motor för lokal och regional utveckling. Det skapar möjligheter för kommuner, landsting och regioner till utveckling av välfärdstjänsterna och nya former för samverkan med frivilliga ideella krafter och idéburna utförare.

Samtidigt behöver också den enskildes kunskaper och erfarenheter bättre tas tillvara för att utforma och producera lokala välfärdstjänster av god kvalitet. Brukarens och den anhöriges aktiva roll och konkreta samarbete med professionell personal i till exempel barnhälsovård, folkhälsa, sjukvård, skola, socialtjänst och äldreomsorg bidrar till högre effektivitet och lokalt utformade välfärdslösningar som sätter individens behov i centrum.

Ansvar för kommuner, landsting och regioner att garantera brukare den service som är skattefinansierad och beslutad är detsamma oavsett vilken driftform man valt för att tillhandahålla tjänsterna. De har också ansvar för att ge medborgare möjlighet till insyn och ansvarsutkrävande. De stora och snabba förändringar som nu sker understryker behovet av anpassning och utveckling av styrning, uppföljning, kontroll och revision.

Inriktningsmål för kongressperioden 2012 — 2016

- SKL ska stödja medlemmarnas arbete med att förbättra verksamhetens effektivitet, bland annat genom att utveckla resultatstyrning ur såväl ett brukar- som medborgarperspektiv.
- SKL ska stödja medlemmarnas anpassning och metodutveckling av styrning, uppföljning, kontroll och revision när uppdrag och driftformer förändras.
- SKL ska verka för att ersättningssystem utvecklas som ger ett effektivt resursutnyttjande samt att kostnadsutvecklingen av olika valfrihetssystem följs systematiskt.
- SKL ska stödja medlemmarnas samspel med det civila samhällets organisationer i syfte att understödja dessas demokratiska roll, gemenskapsbyggande ambitioner och bildningsuppdrag.
- SKL ska stödja medlemmarnas arbete med att utveckla innehåll i och former för att stärka brukarnas roll i produktionen av välfärdstjänster.
- SKL ska verka för att utveckla politikens möjligheter att styra och kontrollera kommunens välfärdstjänster samt verka för likvärdiga förutsättningar oavsett om verksamheten drivs av offentlig eller privat aktör.

3.2.3 Regional utveckling för tillväxt

Med en ny regionreform kommer den strategiska utvecklingsplaneringen i regioner och kommuner att kunna utvecklas och stärkas. Viktiga frågor är samordningen mellan bebyggelse och infrastruktur, minskad klimatpåverkan samt en utvecklad vattenplanering. Det finns en rad krav och förväntningar på den lokala bostadspolitiken från staten och inte minst från medborgarna. Samtidigt drar sig staten tillbaka från området, kommunernas verktyg blir allt färre och behoven ska tillgodoses genom en väl fungerande marknad. Förändringarna inom kulturområdet, med Kultursamverkansmodellen, blir betydelsefulla och kan bli modellskapande också för andra politikområden i samband med den kommande regionaliseringen. Ett utvecklat samspel med det civila samhället blir framöver en förutsättning för medlemmarna att utveckla såväl direkta kulturverksamheter som mer långsiktiga kulturpolitiska strategier.

Svenska kommuner och regioner kan genom kunskap om och samverkan med det lokala och regionala näringslivet, universitet och högskolor och med det civila samhället stödja utvecklingen av ett hållbart näringsliv. Det kan ske i arbetet med den regionala och lokala planeringen och i skolan, där kunskaper om entreprenörskap införs och integreras i utbildningen. Det är också viktigt att kommuner och regioner möter företagen på ett effektivt sätt, inte minst vad gäller att man lokalt och regionalt kan möta näringslivets behov och utveckling i fråga om arbetskraft.

Utifrån ett tillväxtperspektiv är kompetensförsörjningen inom näringslivet, där generationsväxling och teknikutveckling innebär stora utmaningar, viktiga frå-

gor för våra medlemmar. För att möta dessa utmaningar har regionerna fått i uppdrag av regeringen att arbeta med regionala kompetensplattformar. Våra medlemmar behöver arbeta aktivt med näringslivets kompetensförsörjningsfrågor och utveckla nya metoder för att matcha arbetskraftsutbudet mot behoven. Kommuner och regioner måste också arbeta med att påverka det egna företagsklimatet, till exempel genom att sprida kunskap om hur entreprenörskap i skolan kan integreras i undervisningen. Medlemmarna behöver också stöd i arbetet med att förbättra sin service och tillgänglighet till företagen. Ett systematiskt arbete med regelförenkling och effektivisering av myndighetsutövningen är nödvändigt.

Perioden 2011-2013 formas förutsättningarna för EU:s regionalpolitik som har stark bäring på det regionala utvecklingsuppdraget. EU:s budget och utformningen av den framtida sammanhållningspolitiken kommer att beslutas. Sveriges nationella ståndpunkt i dessa förhandlingar bör vara i samklang med de behov kommuner och regioner uttryckt och förorda en fortsatt stark europeisk regionalpolitik där samtliga regioner i Sverige deltar. Det är också viktigt att det lokala och regionala inflytandet över genomförandet av nästa strukturfondsperiod säkerställs och stärks, liksom att program och insatser återspeglar den lokala och regionala nivåns behov.

Inriktningsmål för kongressperioden 2012 — 2016

- SKL ska verka för att stärka medlemmarnas möjligheter att planera och genomföra en lokal bostadspolitik som möter framtida utmaningar.
- SKL ska genomföra jämförande mätningar av lokalt företagsklimat i syfte att stödja kommunernas utvecklingsarbete.
- SKL ska verka för att kunskap och erfarenheter om entreprenörskap integreras i undervisningen på alla stadier.
- SKL ska verka för att utveckla Kultursamverkansmodellen så att den utgår från regionala variationer och prioriteringar samt att staten svarar upp mot regionernas finansiering och koordinerar myndigheternas insatser.
- SKL ska driva en aktiv intressebevakning på regelförenklingsområdet samt stödja medlemmarna i arbetet med att utveckla arbetsformer för kommunal myndighetsutövning som leder till förbättrad service till företag och invånare.
- SKL ska verka för att de regionala kompetensplattformarna bidrar till att tillgodose näringslivets behov av kompetensförsörjning.
- SKL ska verka för att Sveriges nationella ståndpunkt är att förorda en fortsatt stark europeisk regionalpolitik där Sverige deltar och att det lokala och regionala inflytandet över innehåll och genomförande av nästa strukturfondsperiod säkerställs och stärks.

3.2.4 Transportinfrastrukturen måste effektiviseras

Det är en kommunal och regional uppgift att skapa förutsättningar för människor att leva ett bra liv och för att skapa goda förutsättningar för näringsliv och det civila samhället. En utbyggd och attraktiv kollektivtrafik bidrar till städernas och regionernas utveckling och skapar förutsättningar för tillväxt och ökad välfärd. En väl fungerande kollektivtrafik ger näringslivet bättre förutsättningar att rekrytera arbetskraft. Det ökar också medborgarnas möjligheter att på jämställda villkor kunna välja arbete och utbildning och få tillgång till olika former av service.

Ansvar för fungerande infrastruktur och transportsystem är uppdelat mellan många aktörer och på flera nivåer. Detta kräver bra planering och god samverkan. Planeringssystemet behöver även en stark koppling till den fysiska planeringen lokalt och regionalt. Planeringstiden för transportinfrastruktur måste bli kortare genom att lagar och regler samt utformning och tillämpning ses över och alla processer effektiviseras.

Långsiktigt hållbara finansieringslösningar för transportinfrastruktur måste utvecklas. Staten har ansvaret för finansieringen av nationell transportinfrastruktur. Men under senare år har våra medlemmar alltmer fått bära kostnaderna för infrastrukturinvesteringar och trycket på medfinansiering har varit stort. Medfinansieringen från kommun, landsting eller region måste leda till att regionerna förfogar över en större andel av de nationella resurserna och ges ett större inflytande och ansvar för infrastrukturplaneringen. Kommunerna bör även få möjlighet att välja om deras gator och vägar ska finansieras via skatter eller avgifter.

Inriktningsmål för kongressperioden 2012 — 2016

- SKL ska verka för att transportsystemet utvecklas så att både gods- och persontransporter i framtiden sker på bästa möjliga hållbara och effektiva sätt.
- SKL ska verka för att staten ger kommuner och regioner bättre verktyg och rådighet för att planera och bygga hållbara och attraktiva städer och samhällen.
- SKL ska verka för att kommuner och regioner kan möta de nya förutsättningarna som ges av ett nytt planeringssystem för transportinfrastrukturen.
- SKL ska verka för bättre förutsättningar för en utbyggd kollektivtrafik och en långsiktigt hållbar finansiering av infrastrukturen, byggd på tydlighet i statens ansvar och åtagande och en utveckling av alternativa finansieringslösningar.

3.2.5 Kommunernas rätt att planera ska stärkas

Det kommunala planmonopolet ska säkra demokratiskt inflytande över planeringen lokalt men idag undergrävs den kommunala planeringen av statliga riksintressen som kommunerna har begränsade möjligheter att styra över. Det innebär att det kommunala politiska handlingsutrymmet minskar över tid på grund av konflikter med alltför långtgående sektorsstyrning via europeiska regler och statliga normer. Kommunernas rätt att i samhällsplaneringen planera för mark, byggande och vatten behöver stärkas.

Inriktningsmål för kongressperioden 2012 — 2016

- SKL ska verka för att kommunernas rätt att planera för mark, byggande och vatten stärks.

3.2.6 Fler och bättre e-tjänster

Samhället genomgår just nu en digital revolution som genomsyrar alla verksamhetsområden och som påverkar såväl styrning och ledning som arbetssätt. Medborgarnas och företagens krav på bra och effektiva e-tjänster från en transparent och tillgänglig offentlig förvaltning ökar. Våra medlemmars förutsättningar att få till stånd en snabb utveckling inom området förbättras genom ökad regional samverkan.

Inom kommuners, landstings och regioners verksamheter är invånarna medaktörer i verksamheten och ska ha rätt till kontroll och insyn över hur verksamheten bedrivs och vem som gör det. Jämfört med andra branscher finns stora vinster att göra såväl när det gäller ökad service och tillgänglighet som ökad kvalitet och säkerhet i verksamheten. IT är den naturliga vägen till effektivisering. För att vara framgångsrik i utvecklingen krävs standardisering och harmonisering på nationell nivå och SKL ska verka för att statliga initiativ stödjer denna utveckling men också verka för samordning mellan landsting och kommuner.

Inriktningsmål för kongressperioden 2012 — 2016

- SKL ska tillsammans med medlemmarna verka för att fler medborgare får tillgång till bra e-tjänster och möjligheter att enkelt och säkert kunna sköta sina offentliga ärenden.

3.2.7 Mot ett klimatsmart samhälle

Klimatfrågan har inte lösts genom globala avtal. Förmågan att hantera problemet måste stärkas genom att underifrån bygga klimatsmarta samhällslösningar. Kommuner och landsting har historiskt haft en ledande roll när det gäller att dämpa effekterna av klimatpåverkan. På både det lokala och regionala planet spelar de en avgörande roll för att nå såväl de nationella som de internationella målen. Det är på den lokala och regionala nivån som stora insatser kan genomföras inte minst om staten stödjer arbetet och erkänner medlemmarnas betydelse.

Klimatförändringen kommer att ge mer nederbörd som ökar riskerna för översvämningar vilket ställer krav på kostsam anpassning av den tekniska infrastrukturen, en anpassning som även staten måste ta ansvar för. Kraven på minskade CO₂-utsläpp i ett land med långa transporter kräver nya, effektiva och innovativa lösningar utan att möjligheterna för tillväxt samtidigt försämras. Kollektivtrafiken måste ges bättre förutsättningar att utvecklas i samklang med de olika planeringssystemen.

Potentialen för energieffektivisering är betydande. Energieffektivisering skulle kunna minska driftskostnaderna med fem miljarder kronor om året för kommuner, landsting och regioner. Effektivisering behövs både i ny bebyggelse och vid renovering av äldre bebyggelse.

Viktiga åtgärder mot ett mer klimatsmart samhälle är att bygga ut den miljöanpassade energiförsörjningen, satsa mer på kollektivtrafik och infrastruktur, utveckla den lokala avfallshanteringen med inriktning på avfallsminimering, återanvändning och återvinning samt att stödja ett ökat medborgarengagemang. Kommuner, landsting och regioner kan också ställa tydliga klimatkrav i sina upphandlingar och arbeta för energieffektivisering i det egna fastighetsbeståndet.

Det kommunala planmonopolet ger goda förutsättningar att planera och bygga klimatsmart. Utvecklingen försvåras dock i flera fall av krav från staten och EU på sektorsvisa åtgärder, riktvärden och normer.

Under perioden 2012-2016 löper vattendirektivets första förvaltningscykel. Det marina direktivet implementeras just nu i svensk lag och dess första förvaltningscykel startar 2015. Samtidigt drivs havsmiljöfrågorna inom ramen för Östersjökonventionen och inom ramen för EU:s Östersjöstrategi. Ökade krav ställs på livsmedels- och miljöskyddskontroll och EU granskar hur medlemsstaterna bedriver kontrollen. Det behövs stöd och verktyg från staten för att klara av de uppgifter som faller på kommunerna inom området när EU:s vattendirektiv och nationella initiativ för havsmiljö ska genomföras i Sverige. Kommunerna ska fortsätta att utveckla formerna för myndighetsutövningen som bedrivs med lokal kännedom och service.

Inriktningsmål för kongressperioden 2012 — 2016

- SKL ska verka för att staten tar ett större ansvar för att anpassa samhällsarbetet till klimatförändringarna utan att det kommunala planmonopolet påverkas.
- SKL ska verka för att medlemmarna får förutsättningar att driva ett långsiktigt och offensivt klimatarbete där den egna verksamheten blir ett föredöme i energieffektivisering och omställning till förnybar energi.
- SKL ska verka för att statens och EU:s kontrollregler och miljökrav blir anpassade efter kommunernas arbetssätt samt driva frågor om stöd och

verktyg från staten till medlemmarna för att klara de uppgifter som faller på kommunerna inom miljöområdet.

- SKL ska verka för att medlemmarna har goda förutsättningar att verka för biologisk mångfald och en hållbar hushållning och förvaltning av naturresurser som mark, hav, sjöar och vattendrag samt att medlemmarna får bättre förutsättningar att bedriva den myndighetsutövning som hör till området.

3.2.8 En god folkhälsa och sjukvård

Målet för hälso- och sjukvården är en god hälsa och vård på lika villkor. En god folkhälsa innebär att så många som möjligt har en bra hälsa och att hälsan är jämnt fördelad mellan olika grupper i samhället. Det finns idag skillnader i ekonomiska och sociala samhällsvillkor som bland annat tar sig uttryck i att människor har högst olika förutsättningar att leva liv med en god hälsa. Det är en särskild utmaning att utveckla arbetssätt som resulterar i att hälsoskillnaderna minskar. Hälsöfrämjande och förebyggande arbete är komplext och fordrar många samarbetspartners.

Att allt fler lever allt längre är en av de mest positiva effekterna av en väl fungerande hälso- och sjukvård. Men allt fler äldre rymmer också utmaningar för vården och socialtjänsten genom att allt fler har flera samverkande sjukdomar, samtidigt som de har ett nedsatt allmäntillstånd på grund av ålder. Att utveckla en väl fungerande vård och omsorg för patienter där flera kompetenser krävs samtidigt, ofta utifrån olika huvudmän, är en viktig uppgift de närmaste åren.

Förbundet fortsätter att arbeta med evidensbaserad kunskap för att effektivt möta psykisk ohälsa hos barn och unga. Detta kan förslagsvis göras genom synkroniserade insatser som i modellområdesprojektet.

För att människors valmöjligheter ska förbättras och delaktigheten ytterligare öka är det också centralt att vidareutveckla vårdvalssystemen i primärvården och att finna former för vårdval även i specialiserad vård. Att korta väntetiderna, med ambitionen att långsiktigt nå en köfri vård, liksom att säkerställa att den vård som ges är säker för patienterna är också fortsatt av högsta prioritet. För att mer långsiktigt kunna nå en vård som är anpassad efter behov krävs ett prioriterat och hållbart arbete där sjukvårdens system och sätt att arbeta i högre grad anpassas efter patienternas behov.

Trots att befolkningen har en relativt god hälsa är fortfarande många personer frånvarande från arbetsmarknaden på grund av sjukdom och nedsatt arbetsförmåga. En fortsatt viktig uppgift är därför att hälso- och sjukvården tillhandahåller en effektiv sjukskrivningsprocess av hög kvalitet som en del av vård och behandling samt tillgodoser en god tillgång till rehabilitering/behandlingar. Dessa åtgärder är centrala inte minst för att personer i arbetsför ålder ska kunna återgå i arbete.

Inriktningsmål för kongressperioden 2012 — 2016

- SKL ska stödja medlemmarna i deras hälsofrämjande och förebyggande arbete för att utjämna hälsoskillnader och långsiktigt säkerställa en effektiv resursanvändning i den offentligt finansierade verksamheten.
- SKL ska verka för en sammanhållen, säker och tillgänglig hälso- och sjukvård, med stort inslag av patient- och brukarinflytande som ger möjlighet till val, bland annat genom en utvecklad eHälsa.
- SKL ska verka för att vården och omsorgen om de mest sjuka äldre blir mer effektiv.
- SKL ska stödja medlemmarna att utveckla en effektiv sjukskrivningsprocess och tillgång till rehabilitering.
- SKL ska fortsätta stödja kommunerna i att utveckla en evidensbaserad praktik i socialtjänsten.
- SKL ska stödja utvecklingen i riktning mot att huvudmännen arbetar utifrån ett helhetsperspektiv på barns behov i enlighet med Barnkonventionen.
- SKL ska utarbeta en långsiktig gemensam handlingsplan för psykiatrin, där samverkan mellan huvudmännen utgör en central beståndsdel.
- SKL ska verka för att ingen patient ska ådra sig sjukdom eller skador orsakade av vården.
- SKL ska stödja medlemmarna i utvecklingen av kvinnofridsarbetet.

3.2.9 En samordnad organisation för arbetslösa

En viktig fråga under perioden är ungdomsarbetslösheten. Idag är en stor andel ungdomar i behov av ekonomiskt bistånd då de inte har en förankring i arbetslivet. Antalet ungdomar som ska ut på arbetsmarknaden fr.o.m. 2011 kommer att understiga antalet åldersavgångar. Det kan därmed förefalla som att det nu blir en jämvikt på arbetsmarknaden. Det finns dock ett stort antal personer som inte kan ersätta dem som lämnar arbetsmarknaden, inte minst de som inte har fullgjort sin gymnasieutbildning. Det kan leda till en stor brist på arbetskraft och en samtidig hög arbetslöshet.

En god utbildning är avgörande för alla men än mer för dem som står långt ifrån arbetsmarknaden. Sambandet mellan utbildning, aktiva kommunala insatser och minskade behov av socialt bistånd är starkt. En väl fungerande skola och en bra arbetsmarknad minskar behovet av ekonomiskt bistånd och aktiva åtgärder från kommunerna. Vid sidan om grundskolan och gymnasieskolan kan folkbildningens organisationer, genom sin fria ställning och flexibla studieformer, spela en viktig roll i att stödja en positiv utveckling.

Den stora utmaningen under perioden är att få en inkluderande arbetsmarknad där stat, kommun, landsting och regioner gemensamt arbetar för att individer ska ha möjlighet att genom utbildningssystem, en effektiv vård och rehabilitering och en aktiv arbetsmarknadspolitik bli en del av arbetsmarknaden. En sam-

ordnad myndighetsorganisation där helhetsperspektivet dominerar och där olika typer av stöd till den enskilde samordnas bör prövas under perioden.

Inriktningsmål för kongressperioden 2012 — 2016

- SKL ska verka för en bättre organisation av myndighetssamverkan med ökad samordning av resurser för arbetslösa med särskilt fokus på ungdomarna.
- SKL ska verka för att nyanländas kompetens tas tillvara i arbets- och samhällslivet.

3.2.10 Eleverna ska ha de bästa lärarna

Erfarenheter från såväl svenska skolor och kommuner som andra länders utbildningssystem visar att det är möjligt att lyfta skolans resultat inom loppet av bara några år. Men det förutsätter rätt insatser i förhållande till utgångsläget. Det är därför viktigt att svensk skola varken skönmålas eller svartmålas. Alla som arbetar i och med skolan måste vara övertygade om att de kan göra skillnad och bidra till utvecklingen. Med ett skickligt ledarskap som fokuserar på rätt saker kan svensk skola lyfta.

Forskning och beprövad erfarenhet visar att stora system- och finansieringsförändringar sällan gett positivt avtryck på elevernas resultat. Istället behöver skolans ledning på olika nivåer rikta ljuset mot *hur* undervisningen genomförs. Forskning och framgångsrika metoder måste lyftas fram för att i större utsträckning sätta präge på undervisningen. Lärare behöver motiveras att lära av varandra på arbetsplatser, coacha kollegor och ta ett större gemensamt ansvar för alla elevers resultat.

Det behövs karriärvägar för lärare. Den moderna tekniken måste bli en självklarhet i skolan framöver. Rätt använd kan den väcka elevernas intresse, lyfta undervisningen och effektivisera de administrativa uppgifterna. Skolan behöver också attrahera och rekrytera de mest lämpade att bli lärare och rektorer. För att lyckas med det behöver den bild som förmedlas av skolan som arbetsplats bli mer positiv.

Inriktningsmål för kongressperioden 2012 — 2016

- SKL ska verka för att alla elever ska uppnå skolans kunskapsmål.
- SKL ska verka för att kompetens och skicklighet hos befintliga lärare och annan pedagogisk personal utvecklas.
- SKL ska verka för att läraryrkets attraktivitet ökar.
- SKL ska verka för att skolan moderniseras, organisatoriskt och verksamhetsmässigt samt som arbetsplats för elever och lärare.
- SKL ska verka för att stärka förtroendet för svensk skola.

3.3 Attraktiva arbetsgivare och attraktiva jobb

God kvalitet i vår gemensamt finansierade välfärd förutsätter att det finns tillräckligt många medarbetare med rätt kompetens i verksamheten. Genom att vara attraktiva arbetsgivare som erbjuder goda anställningsvillkor, motiverar och tar till vara medarbetarnas kompetens, kan kommuner, landsting och regioner öka kvaliteten i verksamheten.

Rollen som arbetsgivarorganisation är central för Sveriges Kommuner och Landsting. Förbundet ansvarar för att trygga arbetsfreden inom sektorn genom att teckna centrala kollektivavtal. Genom att teckna avtal som ryms inom kommunernas, landstingens och regionernas ekonomiska ramar tar förbundet ansvar för den samhällsekonomiska utvecklingen. Genom en nära koppling till verksamhetsutveckling är förbundets ambition också att avtalen ska främja effektivitet och produktivitet.

Under kongressperioden väntas stora pensionsavgångar och ökande konkurrens om arbetskraften. Samtidigt genomgår verksamheter i kommuner, landsting och regioner stora förändringar, vilket ställer ytterligare krav på medarbetarnas kompetens. En aktiv arbetsgivarpolitik är viktig både för att ge redan anställda förutsättningar för att göra ett bra jobb och för att rekrytera nya kompetenta medarbetare.

3.3.1 SKL ska verka för arbetsfred och kollektivavtal

Ett av SKL:s mål inför varje avtalsrörelse är att centrala kollektivavtal och överenskommelser ska gälla tills vidare och att alltså förhandlingar om ändringar och tillägg kan föras egentligen när som helst och vid de tillfällen när parterna finner det påkallat.

Detta innebär att SKL:s uppdrag är att tillhandahålla centrala kollektivavtal inom alla områden. Tillsvidareavtal är inte möjligt att uppnå i varje avtalsrörelse och kanske inte med alla motparter eller inom alla verksamhetsområden. Däremot är det viktigt att med motparterna alltid aktualisera frågan som en princip.

Inriktningsmål för kongressperioden 2012 — 2016

- SKL ska verka för arbetsfred genom att teckna och vidmakthålla centrala kollektivavtal.

3.3.2 Lokala lösningar ska främja verksamheternas behov

Allt sedan 1980-talet har SKL i varje avtalsrörelse haft som mål att öka möjligheterna till lokala lösningar, där varje arbetsgivare själv i allt högre grad ska kunna styra över lönefrågor inom samtliga verksamhetsområden. Steg för steg har avtal och överenskommelser så gott som undantagslöst gått från att vara normerande i alla delar till att öppnas för lokala lösningar. Ett exempel på detta är det senaste läraravtalet. Dock finns det områden där medlemmarna menar att

det är till gagn med normerande bestämmelser, man är inte beredd att förhandla om riktigt allt.

Att öppna för lokala lösningar innebär att lägga ansvar – men också möjligheter – på varje arbetsgivare, vilket innebär att varje arbetsgivare förutsätts lägga mycket arbete på omvärldsbevakning, fastställande av ambitionsnivåer, överväganden och förhandlingar både inom arbetsgivaren själv och med motparter. Eftersom arbetsgivare dessutom väljer att hantera dessa frågor på olika sätt inom sig behöver de centrala avtalen gå att läsa och använda även utan omfattande lokala riktlinjer och ställningstaganden. Detta gör att framtida centrala kollektivavtal ska inriktas på att tillgodose medlemmarnas olika behov, underlätta medlemmars arbete med att tillvarata avtalens möjligheter och att tillhandahålla de lokala lösningar som anses adekvata.

Inriktningsmål för kongressperioden 2012 — 2016

- SKL ska verka för att framtida centrala kollektivavtal ska ha en stark koppling till verksamhetens utveckling och innehålla möjligheter till lokala lösningar.

3.3.3 Attraktiva jobb

Verksamheterna befinner sig i ett skede med hög förändringstakt och behöver ständigt utvecklas och anpassas till nya ekonomiska, politiska, tekniska och organisatoriska förutsättningar. För att lyckas krävs motiverade medarbetare med rätt kompetens.

I vissa delar av landet är det redan idag svårt att rekrytera vissa yrkesgrupper. Exempelvis behöver antalet platser för allmäntjänstgörande och specialisttjänstgörande läkare bättre anpassas till det framtida behovet av läkare och lärarutbildningen behöver på samma sätt kontinuerligt anpassas till det varierande behovet av olika lärarkategorier. Vidare förutsätter den effektivisering och kvalitetshöjning av psykiatrisk vård som pågår att verksamheten blir attraktiv för såväl läkare som sjuksköterskor, socionomer och psykologer. På liknande sätt står landets skolor liksom teknik- och samhällsbyggnadsområdena inför stora avgångar och ett betydande glapp i tillgången på personal. Förskollärare och miljöinspektörer är ett par exempel på detta.

Att stärka attraktionskraften är ett långsiktigt arbete som kräver både resurser och uthållighet. Arbetsplatser med få inslag av arbetsrelaterad sjukdom tillsammans med bra information om utbildningar, arbets- och utvecklingsmöjligheter och med en kontinuerlig kompetensutveckling stärker bilden av jobben. Att få fler medarbetare som är stolta och agerar som goda ambassadörer som gör att fler intresserar sig för arbete inom välfärdssektorn är ett sätt att stärka attraktionskraften. Att medarbetare upplever att de får uppskattning och kan utvecklas i sitt yrke kan vara ytterligare ett viktigt steg på vägen.

Mot denna bakgrund ska en flerårig kommunikationssatsning genomföras som ska bidra till att nyansera bilden av och öka kunskapen om jobben i sektorn och om kommuner, landsting och regioner som arbetsgivare. Målet är att underlätta för kommuner, landsting och regioner att attrahera, rekrytera och motivera medarbetare.

Inriktningsmål för kongressperioden 2012 — 2016

- SKL ska ligga i framkant för att stödja ett gott arbetsliv som karaktäriseras av hög närvaro och god hälsa. Grundläggande i det arbetet är samverkan mellan arbetsgivare, medarbetare och deras fackliga organisationer.
- SKL ska verka för att kommuner, landsting och regioner är, och uppfattas som, attraktiva arbetsgivare för både kvinnor och män.
- SKL ska verka för att främja jämställda villkor och en jämställd lönepolitik.
- SKL ska verka för att kommuner, landsting och regioner vid rekrytering uppfattas som attraktiva arbetsgivare när det gäller att beakta mångfald i personalgrupper.
- SKL ska verka för en effektiv arbetslivsforskning.

3.3.4 Satsa på chef- och ledarskap

Under de närmaste åren kommer kommuner, landsting och regioner att behöva rekrytera många nya kompetenta medarbetare i konkurrens med andra arbetsgivare på arbetsmarknaden. För att lyckas attrahera rätt medarbetare krävs ett attraktivt arbetsgivarerbjudande. Med generationsskiftet kommer medarbetare in med ett stort behov av att bli sedda, bekräftade och med höga förväntningar på professionell och personlig utveckling. Unga medarbetare söker inte bara rätt jobb utan också rätt chef. Ett gott ledarskap är en nyckel till det engagerade medarbetarskap som kommer att bli avgörande för att utveckla verksamheterna i linje med medborgarnas förväntningar. Inte minst inom skolan behövs ett stärkt ledarskap för kvalitet och resultatförbättring. SKL ska också arbeta för en väl fungerande ansvarsfördelning och ett bra samspel mellan ledande politiker och tjänstemän i kommuner, landsting och regioner.

Inriktningsmål för kongressperioden 2012 — 2016

- SKL ska stödja medlemmarna i att utveckla attraktiva villkor och organisatoriska förutsättningar som möjliggör ett gott ledarskap.

3.3.5 Säkerställ en god kompetensförsörjning

Kraven på skickliga medarbetare tillsammans med en ökande konkurrens om arbetskraften kräver bland annat intensifierade satsningar på att säkerställa att det utbildas tillräckligt många och på rätt sätt framöver. Snabba samhällsförändringar och verksamhetsförändringar kräver att högskolor och andra utbildningsansvariga blir bättre och flexibla att möta behovet av kompetensutveckling.

Det behövs en ökad samverkan och mer ändamålsenliga former för samverkan med högskolor, universitet, yrkeshögskolan, gymnasieskolan med flera utbildningsanordnare, på både nationell, regional och lokal nivå. Sektorn behöver ställa tydligare krav på utbildningarna vad avser innehåll, dimensionering och form. Samtidigt krävs en närmare koppling mellan verksamhetsutveckling och kompetensutveckling/arbetsgivarpolitik.

Inriktningsmål för kongressperioden 2012 — 2016

- SKL ska verka för att samhällets samlade utbildningar överensstämmer med medlemmarnas framtida kompetenskrav.

3.3.6 Lika rättigheter och möjligheter

Bristande jämställdhet inom hälso- och sjukvården, i arbetslivet och inom skola och högskola har varit föremål för uppmärksamhet i den offentliga debatten de senaste åren. Frågor om utrymmet för positiv särbehandling på grund av kön har också varit föremål för rättslig prövning. Frågor om etnisk diskriminering är fortfarande aktuella, bland annat genom några uppmärksammade rättsliga ärenden hos DO. Som exempel kan nämnas den så kallade ”handskakningsdomen” inom arbetsförmedlingen samt domen som rör klädsel i utbildningssituation. Det finns anledning att anta att dessa frågor kommer att vara aktuella även kommande kongressperiod. Det är också troligt att det kommer ett antal nya lagreformer på diskrimineringsområdet som kommer att påverka kommuner, landsting och regioner som huvudmän och arbetsgivare.

Inom EU är jämställdhetsområdet föremål för en rad olika aktiviteter och EU ska staka ut nya jämställdhetspolitiska mål. Genom sitt medlemskap i CEMR och CEEP ska SKL bevaka och påverka utvecklingen.

Våra medlemmar behöver arbeta aktivt med jämställdhetsfrågor och med strategier för att motverka och förebygga diskriminering. Medlemmarna måste arbeta med att påverka den egna verksamheten men också verka i dialog med de utförare som i vårdval, valfrihetssystem eller efter upphandling bedriver verksamhet för medborgarna på kommunens, landstingets eller regionens uppdrag. I skolan behöver kunskap spridas om jämställdhet och inkluderande synsätt. Ett mångkulturellt samhälle fordrar nya metoder för att motverka utanförskap och diskriminering.

Det är viktigt att SKL:s insatser på området både ger verktyg för främjande åtgärder och verktyg som avser att säkerställa icke-diskriminering. Det är också viktigt att stödja medlemmarna både i rollen som huvudman och som utförare av olika verksamheter samt som arbetsgivare.

Inriktningsmål för kongressperioden 2012 — 2016

- SKL ska verka för att kommuner, landsting och regioner får det stöd de behöver för att aktivt främja lika rättigheter och möjligheter och att motverka diskriminering i skolan, hälso- och sjukvården, i arbetslivet och i samhällslivet i övrigt.
- SKL ska stödja medlemmarna i att jämställdhetsintegrera verksamheter och beslutsprocesser.
- SKL ska verka för att medlemmarna tar ett särskilt ansvar i rollen som arbetsgivare för funktionshindrade.

3.3.7 Arbetsgivarförbundet Pacta

Det pågår en rad strukturförändringar och omvandlingar inom kommun- och landstingssektorn. Flera verksamheter drivs sedan länge i aktieföretagsform, vilket gör att koncernstyrning och gemensam samsyn i arbetsgivarfrågor blir allt viktigare. Olika samarbetsformer mellan kommuner, landsting, regioner och andra aktörer har också blivit vanligare, liksom att privata aktörer driver verksamhet inom flera områden.

En önskad omvandling underlättas genom att kommunalförbund och företag blir medlemmar i arbetsgivarförbundet Pacta. Pactas uppdrag är att understödja koncerngemensam arbetsgivarpolitik i kommuner, landsting och regioner samt vid omvandling från förvaltning till kommunalförbund eller företag eller vid omvandling från förvaltning till privat företag. Det åstadkoms genom att Pacta och SKL är parter på samma kollektivavtal.

Omvandlingen av kommun- och landstingssektorn påverkar även SKL:s roll som part på arbetsmarknaden. I takt med att en allt större andel av den förvaltningsdrivna tjänsteproduktionen utförs i alternativa driftsformer förändras SKL:s ledande ställning på arbetsmarknaden.

I den utsträckning som företag – offentligt eller privat ägda – blir medlemmar i Pacta hålls de kommunala avtalen samman och kommunala avtal utgör därmed en betydande del arbetsmarknaden.

Pacta är således en del av SKL:s intressesfär och bidrar verksamt till att behålla SKL:s långa tradition som stark och respekterad part på arbetsmarknaden i förhållande till staten som intressebevakare och Svenskt Näringsliv samt de fackliga organisationerna.

Den här utvecklingen är positiv men ställer samtidigt höga krav på den arbetsgivar-service som Sveriges Kommuner och Landsting tillhandahåller.

Inriktningsmål för kongressperioden 2012 — 2016

- SKL ska verka för att arbetsgivarförbundet Pacta är en arbetsgivarorganisation med hög representativitet bland kommunalförbund och företag som – oavsett ägande – verkar inom sektorn.

Bilaga - Övriga uppdrag beslutade vid kongressen den 9-10 november 2011

- SKL ska tillsätta en utredning som ser över vilka effekter man kan åstadkomma genom sociala investeringar på olika områden och att man i den utredningen belyser hela samhällsnyttan och inte enbart den enskilda kommunens eller landstingets nytta och ekonomi (uppdrag med anledning av motion nr 17).
- SKL ska även fortsättningsvis följa frågan vad den ökade medfinansieringen har för ekonomisk betydelse för kommunsektorn (uppdrag med anledning av motion nr 23).
- SKL ska, i de samtal och förhandlingar som genomförs med regeringen angående GY 11, framhålla att gymnasiet behöver en långsiktig finansiering som säkerställer undervisningens kvalitet och att eventuella besparingar kan genomföras först när effekterna är klarlagda (uppdrag med anledning av motion nr 24).
- SKL ska kartlägga de privata sjukvårdsförsäkringarnas omfattning och utveckling (uppdrag med anledning av motion nr 34).
- SKL ska verka för kommuners och landstings rätt att själva besluta om olika valfrihetssystem ska införas och hur de i så fall ska se ut (uppdrag med anledning av motion nr 59).
- SKL ska stödja medlemmarnas samverkan för att minska beroendet av bemanningsföretag inom hälso- och sjukvården (uppdrag med anledning av motion nr 60).
- SKL ska verka för stärkt sammanhållning i kommuner genom kunskapsgrundat urbant utvecklingsarbete som del i styrprocesser (uppdrag med anledning av motion nr 67).
- SKL ska uppmana regeringen att genomföra en översyn av ett lagskydd för den som avslöjar allvarliga missförhållanden i offentligt finansierad verksamhet (uppdrag med anledning av motion nr 74).
- SKL ska verka för att frågan om barns och ungas uppväxtvillkor följs upp inom de för förbundet prioriterade områdena (uppdrag med anledning av motion nr 78).
- SKL ska ta till vara och sprida kunskap om metodutveckling gällande hemlöshet och att verka för att fler kommuner ges möjlighet att pröva modellen ”Bostad först” (uppdrag med anledning av motion nr 79).
- SKL ska på lämpligt sätt aktualisera en utvidgning av LOV (uppdrag med anledning av motion nr 80).

En fråga om demokrati.

SKL är en medlemsorganisation för kommuner, landsting och regioner. Som arbetsgivar- och intresseorganisation driver vi deras frågor och erbjuder stöd och service.

Vi väcker frågor, agerar kraftfullt och bildar opinion.

Vårt uppdrag är att ge kommuner, landsting och regioner bättre förutsättningar för lokalt och regionalt självstyre. Målet är att utveckla välfärden.

Det är en fråga om demokrati.

Upplysningar om innehållet
Louise, Fernstedt, louise.fernstedt@skl.se

© Sveriges Kommuner och Landsting, 2011
Beställningsnummer: 5251

Beställ eller ladda ned på www.skl.se/publikationer